

s prospěchem žádoucím na nich vyučovati a pravidelně je řídití nelze a že i kázeň potřebná se na nich nemůže vykonávati.

A však školy tyto střední nemají býti toliko ústavy přípravními pro vyšší ústavy technické, nébrž mají i dostáti úkolu samostatnému.

Ony mají zákům, ježto nechťejí postoupiti do vyšších škol, zjednati toho vzdělání v oboru technickém, jehož bez hlubších, vědeckých studií dosíci lze, podávajice opravdovým živnostníkům příležitost, by mohly potřebných k povolání svému vědomostí nejprůhodnějším způsobem nabýti.

Jakož až posud vyučování veřejné bylo zřízeno, nemohla si ta část obyvatelstva, jejímžto povoláním jest, vzdělávati a provozovati živnosti průmyslní, a kteráž jest na počet velmi silná a důležitá, osvojiti toho technického vzdělání, jehož potřeba jest obecná a daleko rozšířená. Následky toho jsou patrné, a to jest jedna z hlavních příčin, proč průmysl rakouský v některých odvětvích zůstal za průmyslem západních našich sousedů.

Nyní, kdežto v rakouské celní tarifě nastanou změny, jimiž se od systému záповědního zcela upustí a směřovati se bude k tomu, aby se v skutek uvedla velká, svou vnitřní cenou nevyhnutelně vítězná myšlenka střeoevropského sjednocení celního, jest toho pilnější potřeba, než kdy jindy, aby se výše dotčené zlé odstranilo.

Průmysl rakouský má ve všech větvích vydržeti konkurenci s cizozemskem; aby však ji mohl vydržeti, musí se mu poskytnouti stejných prostředkův k vyvinutí svému. Zeměpisné položení Rakouska v srdci Evropy na nejmohutnější řece této části světa, kterážto řeka co nejdříve bude cestou sinovou s mořem Jaderským i s mořem Východním a Severním spojena, bohatost rozličných zemí korunních na rozmanité plody přírodní, zdravá síla a působilost mnohonásobná národů jeho, vše to ručí za to, že se průmysl jeho znamenitě a způsobem přirozeným vyvine.

Aby mohl průmysl rakouský s cizozemským bez ostychu o závod jiti, netřeba ničeho jiného, než aby výhody, jichžto vzdělání technické přímo nebo nepřímou poskytuje, obecněji se rozšířily. A k tomu potřebí přiměřeného spořádání veškerého technického vyučování.

Máli se ale toto důkladně provésti, musí se stavba počítati od důly, musí se položiti pevný, rozsáhlý základ.

V a š e V e l i č e n s t v o ráčilo nejvyšším rozhodnutím, daným 16. září r. 1849, zároveň s návrhem ku spořádání gymnásii schváliti nejmilostivěji základy podobného návrhu strany škol reálních, ježto mají býti prozatím rukověti při zřizování škol těchto.

Dle toho mají se školy reální podlé potřeb místních dělití ve vyšší a nižší a tyto opět v nižší reální školy o více nebo méně rocích.